

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Jablonec nad Nisou

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Jablonec nad Nisou leží v Libereckém kraji a tvoří 1 z 10ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 142 km² je 2. nejmenší;
- počtem 11 obcí je 2. – 3. nejmenší;
- počtem 54 909 obyvatel, z nichž 45 305 žije v jádrovém městě, je 3. největší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Libereckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Jablonec nad Nisou	11	54 909	45 305	142
Frýdlant	18	24 763	7 565	349
Liberec	28	141 134	102 113	578
Tanvald	10	21 291	6 698	191
Turnov	37	32 602	14 342	247
Železný Brod	11	12 297	6 354	74
Průměr za kraj	22	43 859	24 558	316

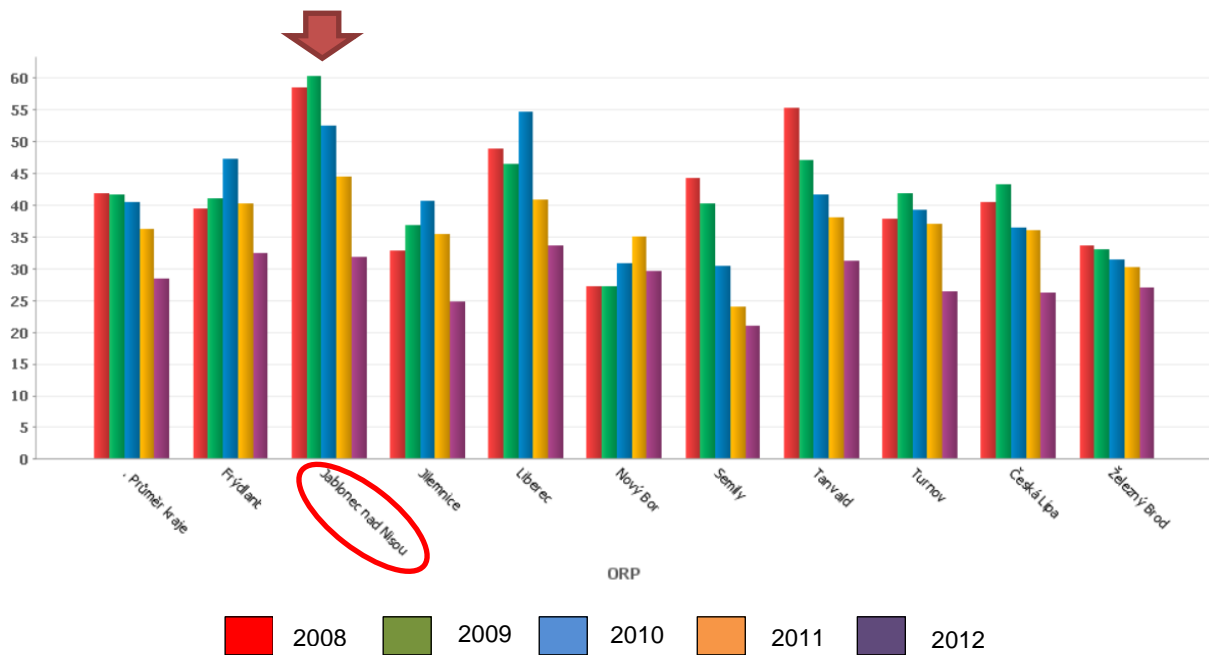
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Libereckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 53.000 až 57.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Blansko, Třinec, Kyjov, Nýřany, Rakovník, Uherský Brod);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 11 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Frýdlant n. Ostravicí, Litvínov, Podbořany, Rýmařov, Železný Brod);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 40.300 až 50.300 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Chomutov, Děčín, Karlovy Vary, Mladá Boleslav, Prostějov, Přerov).

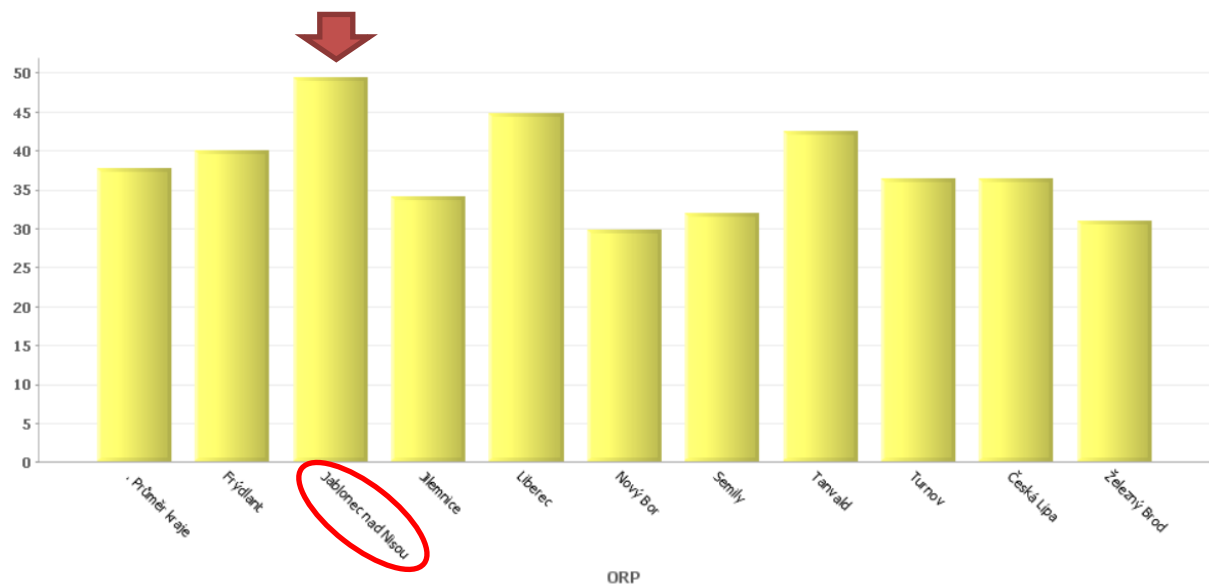
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů** SO ORP Jablonec nad Nisou **na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP Libereckého kraje. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 patřily hodnoty za jablonecký obvod vždy k těm nejvyšším, v letech 2008, 2009 a 2011 byly dokonce zcela nejvyšší. Od začátku období však zaznamenávají trvalý a významný pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních srovnávaných obvodů. Celkově klesly z 60,4 na 31,8 tis. Kč/obyv. a průměrná hodnota za celé období činí 49,5 tis. Kč/obyv. Viz obrázky č. 1 a 2. (K těmž závěrům je možné dospět i při komparaci dle kritéria počtu obyvatel nebo počtu obcí.)

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Libereckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

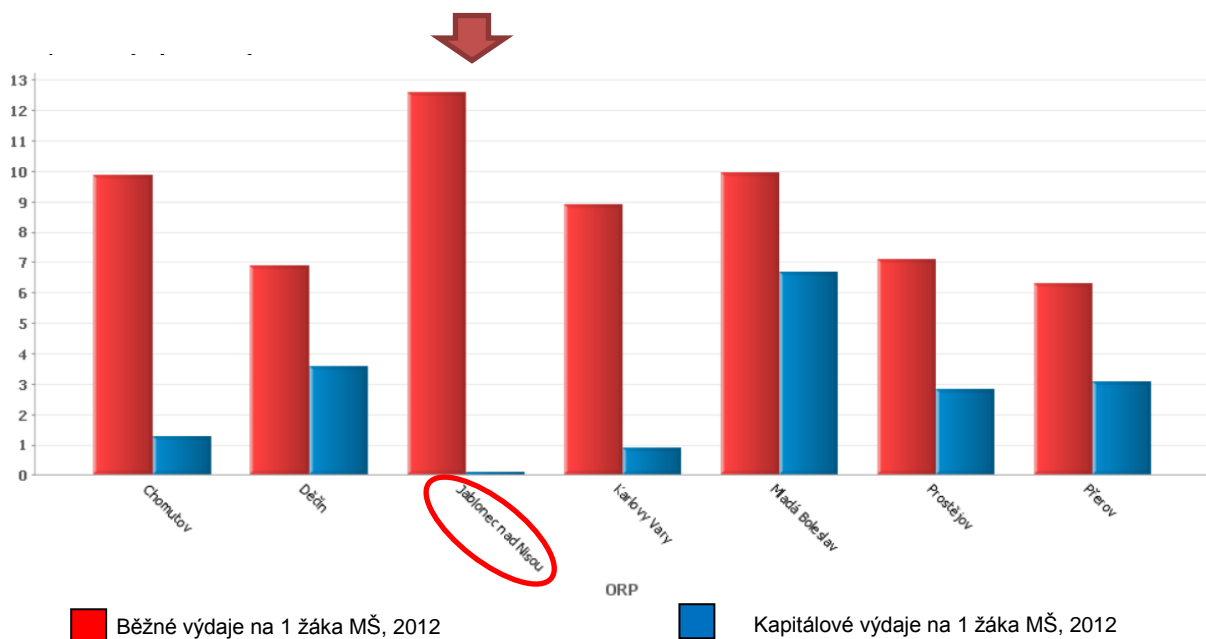
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Libereckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Jablonec nad Nisou zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. Jak je z grafu vidět, dosažené hodnoty za běžné výdaje jsou nejvyšší mezi srovnávanými obvody (vybranými dle kritéria velikosti jádrové obce): 12,6 tis. Kč / žáka. Naproti tomu kapitálové výdaje jsou v dané skupině nejnižší: 0,11 tis. Kč / žáka. (Analogické závěry přináší i porovnání podle kritéria počtu obyvatel.)

Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 40.300 až 50.300 obyvj.) na žáka MŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

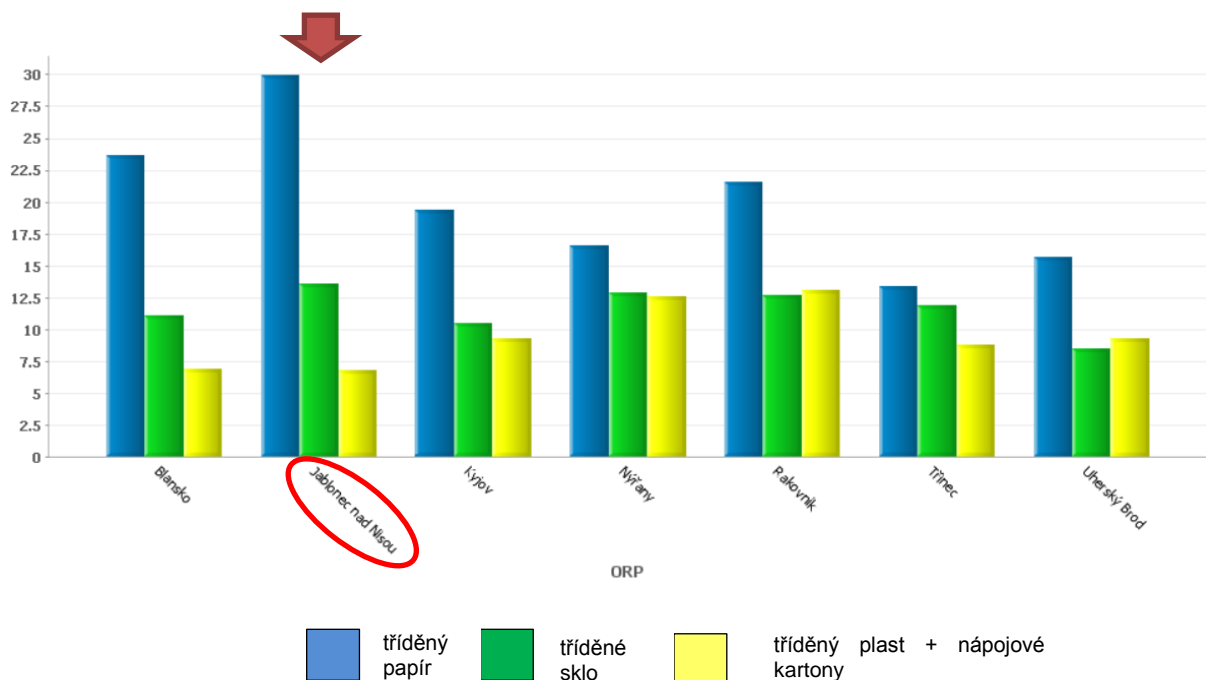
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního, smíšeného komunálního (dále KO a SKO) a tříděného odpadu**. Produkci KO je SO ORP Jablonec nad Nisou na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle počtu obyvatel) s celkovou výší 295 t/1.000 obyvj., stejně tak produkcí SKO při výši 154 t/1.000 obyvj. Dále bylo v jabloneckém obvodu ve skupině srovnávaných SO ORP vyprodukováno nejvíce tříděného papíru a skla: ca 30 t/1.000 obyvj., respektive 13,6 t/1.000 obyvj. Naproti

tomu produkcí plastu včetně nápojových kartonů je SO ORP Jablonec nad Nisou poslední – 6,9 t/1.000 obyv.

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 53.000 až 57.000; v t/1.000 obyv.)

Obrázek 5: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartonů vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 53.000 až 57.000; v t/1.000 obyv.)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Jablonec nad Nisou	
základní charakteristika	<p>v Libereckém kraji je správní obvod ORP Jablonec nad Nisou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlohou 2. nejmenší • počtem obcí 2. – 3. nejmenší • počtem obyvatel 3. největší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na žáky MŠ • nízké kapitálové výdaje na žáky MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízká měrná produkce KO a SKO • vysoká produkce tříděného papíru a skla • nízká produkce tříděného plastu včetně nápojových kartonů

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad